

Сергій Гальчак (м. Вінниця)

доктор історичних наук,

завідувач кафедри журналістики

Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського,

голова Вінницької обласної організації

Національної спілки краєзнавців України

НА КРИЛАХ ОДЕРЖИМОСТІ

(До 75-річчя від дня народження Анатолія Кононовича Лисого)

Анатолій Кононович Лисий – знаний в Україні історик, педагог, краєзнавець, який впродовж тривалого часу присвятив своїм творчим ентузіазмом та працелюбством. Відмінник освіти України, член-кореспондент академії міжнародного співробітництва з креативної педагогіки, член національних спілок краєзнавців і журналістів України, член Вінницької філії Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка, Почесний краєзнавець України.

Народився 30 липня 1944 р. у Вінниці. Тут провів шкільні та юнацькі роки (навчався у середній школі № 17). Виношував заповітні мрії: бажав стати істориком, педагогом і, навіть, вченим. Учився охоче, уважно прислухався до кожного слова учителів, наполегливо торував дорогу знань.

У 1961 р., здобувши середню освіту, здійснив спробу вступити на історичний факультет Ужгородського державного університету. Але тоді, в «хрущовські часи», після школи приймали тільки 20% абітурієнтів, перевага надавалась молоді, яка мала трудовий стаж або ж відслужила в армії. Тому довелося попрацювати слюсарем-монтажником на Вінницькому 45-у заводі.

Та все ж наступного року мрія здійснилася – став студентом згаданого вузу. Однак у жовтні 1963 р. з другого курсу був призваний до лав Радянської Армії і три роки прослужив на посадах рядового та сержантського складу. Звільнившись у запас, продовжив навчання на історичному факультеті.

По закінченні університету повернувся до Вінниці. До 1975 р. працював учителем історії у СШ № 33, завідувачем відділу обласного краєзнавчого музею та інструктором обкому комсомолу.

У 1975 р. був зарахований за конкурсом на посаду асистента кафедри історії КІРС Вінницького політехнічного інституту. 1976 року став аспірантом-заочником Київського державного універси-

тету імені Тараса Шевченка. У 1978 р. перейшов працювати до Вінницького педагогічного інституту, теж асистентом кафедри історії КІРС.

У 1984 р. захистив кандидатську дисертацію. Відтоді трудився на посадах старшого викладача, доцента. Всього ж займався викладацькою діяль-

ністю у стінах вищого навчального педагогічного закладу (нині: державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського) 34 роки, виховавши не одне покоління вчителів-істориків. Тривалий час редагував факультетську газету «Історик».

У 2012 р. вийшов на пенсію. Однак відпочивати не став – продовжив працю у Барському гуманітарно-педагогічному коледжі ім. Михайла Грушевського, де читав

предмети суспільно-економічного циклу. Останнім часом працює завідувачем кафедри суспільно-гуманітарних дисциплін Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу.

Ще працюючи в краєзнавчому музеї, опублікував перші науково-краєзнавчі розвідки на шпальтах обласних газет «Вінницька правда» та «Комсомольське плем'я». Пізніше систематично став друкувати статті в наукових журналах. З історії Поділля опублікував близько 300 робіт.

Член авторського колективу нової «Енциклопедії історії України». Тривалий час вів на обласному телебаченні цикл краєзнавчих передач. Досліджує проблеми економіки, історії цукрової промисловості на Поділлі 20–50-х рр. ХХ ст., релігійного життя в краї, інші аспекти минулого

краю. Учасник міжнародних, Всеукраїнських наукових, науково-практичних, регіональних, історико-краєзнавчих конференцій.

Анатолій Лисий – особистість неординарна, творчо обдарована, світлого розуму і неспокоїного серця, науковець, що усім своїм єством і душею відданий Україні. Його завжди вирізняє широкий загальнокультурний світогляд, ґрунтовна теоретична підготовка, професіоналізм. Могутній творчий лет у гармонійному поєднанні з одержимістю, винятковим працелюбством знаходить своє втілення у наукових працях.

Їх чимало. Це – «Нариси історії Подільської єпархії», «Небо на землі (з історії Вінницького Спасо-Преображенського кафедрального собору)», «Вінницький капуцинський монастир», «Нариси історії Гніванського костюлу», «Нариси історії Мурафського костюлу (1625 – 2000)». Колективне монографічне дослідження «Вінниця. Історичний нарис», один із розділів якого («Вінниця у 1861–1917 рр.») вийшов з-під його пера. Співатор видань «Реабілітовані історією», «Чотири вінницькі броди» та ін.

Вони – це дзеркало його душі, характеру, помислів, прагнень, мрій.

Особливо багато напрацювань у площині краєзнавства. І це зовсім не випадково. У свій час незабутній Герой України, академік П.Т. Тронько неодноразово наголошував, що саме краєзнавство є безцінною скарбницею збереження історичного досвіду багатьох поколінь, всього того найкращого, що витримало випробування часом у сфері матеріальної і духовної культури, завжди було міцним фундаментом історичної пам'яті, формою залучення широких кіл громадськості до пізнання історії рідного краю як складової частини багатовікової історії нашої Батьківщини, проявом активності мас у виявленні, збереженні і примноженні історико-культурної спадщини народу, що саме через творче нахнення, безкорисливий пошук ентузіастів найбільше виявляється духовна потреба людей – інтерес до історії рідного краю, котра виховує й примножує патріотичні почуття. Тому писати про історію своєї малої батьківщини – завжди почесно і відповідально. А. К. Лисий з лихвою справляється з цією нелегкою місією

Враховуючи його творчий неспокій та обдарування, віриться, що усе зроблене ним – це лише чергова сходинка на шляху до Олімпу.

Книги А.К. Лисого

Лисий А.К. Нариси історії Подільської (Вінницько-Брацлавської) єпархії. 1795–1995 / А. К. Лисий. – Вінниця, 1995. – 120 с.

Лисий А.К. Нариси Гніванського костелу / А. К. Лисий. – Вінниця, 1996. – 112 с.

Лисий А.К. Вінницький капуцинський монастир / А. К. Лисий. – Вінниця, 1996. – 128 с.

Лисий А.К. Нариси історії Мурафського костюлу (1625 – 2000) / А. К. Лисий. – Вінниця, 2000. – 150 с.

Лисий А.К. Шаргородський костюл Святого Флоріана: історія, події, люди / А. К. Лисий. – Вінниця, 2003. – 200 с.

Лисий А. Небо на землі. З історії Спасо-Преображенського кафедрального собору / А. Лисий, В. Голоскевич. – Вінниця: Видання Вінницької єпархії, 2008. – 88 с.

Вінниця: Історичний нарис. – Вінниця: Книга-Вега, 2007. – 304 с. (член авторського колективу).

Про А.К. Лисого

Лисий Анатолій Кононович // Краєзнавці України (сучасні дослідники рідного краю): довідник – Київ; Кам'янець-Подільський, 2003. – Т. 1. – С. 14–15.

Лисий Анатолій Кононович // Українські історики ХХ століття: біобібліографічний довідник. Серія «Українські історики». – К., 2006. – Вип. 2. – Ч. 3. – С. 117.

Лисий Анатолій Кононович // Історичне краєзнавство і проблеми регіональної Правобережної України (наукова школа): бібліографічний покажчик – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський

національний університет імені Івана Огієнка, 2011. (Серія: Наукові школи університету; вип. 12). – С. 125–128.

Гальчак С.Д. Регіонаознавча інституція Східного Поділля: Вінницька філія Центру дослідження історії Поділля (2006 – поч. 2010 рр.) . – Вінниця, 2010. – С. 98–101.

Гальчак С.Д. Розвиток краєзнавства у Східному Поділлі: ХІХ – поч. ХХІ ст.: Монографія / Вид. 2-е, доп. – Вінниця: Меркьюрі-Поділля, 2013. – С. 644–647.